

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 6. Apud quem Judicem causam repetendæ dotis Uxor, aut ejus
hæredes, agere possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

licet *L. Maritum. ff. solut. matr. & L. non tantum. ff. de re judic.* dicatur, quod maritus Uxori restituere non teneatur ultra id, quod potest; procedit tamen de *veris conjugibus, non putativis*; sic Canisus in *c. 1. b. t. n. 2.* quod intellige, si tale matrimonium contractum est per errorem; si enim scienter, dos cadit ad fiscum, nisi excuset minor ætas. *L. qui contra, & Authent. Incestus. C. de incestis nuptiis*: juncta Gloss. *7. Licita.* ut diximus præced. an autem, & qualiter alia bona, soluto matrimonio superstiti restituenda, ex dictis colligi potest.

§. 6.

Apud quem Judicem causam repetendæ dotis Uxor, aut ejus hæredes, agere possint?

1793. Resp. cum causa dotis, soluto matrimonio, restituenda superstiti, per se, ac principaliter agitur, agendam esse apud Judicem secularem, ut colligitur ex toto titulo *de jure dot.* tam in *ff.* quàm *Cod. & maximè ex L. in Contractibus. C. de non numerat. pecun.* ubi solum in defectum Judicis secularis, Ecclesiasticus adiri permittitur in exactione dotis. Dixi, per se. Nam, si apud Judicem Ecclesiasticum principaliter agitur causa spiritualis, in quam incidat questio super exactione dotis, post tunc etiam indirectè pronuntiare super illa Judicem Ecclesiasticum, constat ex dictis in præmissis qq. & constabit ex n. seq.

1794. Illud hic adhuc dubitatur, an mulier, in judicio seculari, soluto matrimonio, dotem repetens, debeat adire Judicem loci, ubi contractus, seu dotale instrumentum erectum, & perfectum est, vel possit agere apud Judicem domicilii mariti, vel hæredum ejus? Resp. in hoc casu non esse spectandum locum contractus, neque domicilium Uxoris, sed mariti, per expressam *L. Exigere dotem, 65. ff. de Judiciis*, ibi: *exigere dotem, mulier debet ibi, ubi maritus domicilium habuit; non, ubi instrumentum dotale conscriptum est; nec enim id genus contractus est, ut & cum locum spectari oporteat, in quo instrumentum dotis factum est; quam cum, in cujus domicilium, & ipsa mulier per conditionem matrimonii erat reditura.*

Si autem contingat, seculari Judicem esse negligentem; vel apud Judicem Ecclesiasticum principaliter agatur causa matrimonii solvendi, & accessoriè etiam judicetur de causâ dotis, Ecclesiasticus supplere potest, ex *L. 14. ff. & C. de jure dot.* ibi: *quod si in Provinciis, vel non sit alius administrator civilis, vel militaris, vel propter aliquam causam, difficile sit ei, qui memoratam querelam opponit, adire eum, licentiam ei damus, per virum Reverendissimum Episcopum eandem suam exceptionem creditori manifestare, &c.* Et ex *cap. 3. de donat. inter vir. & uxor.* ibi: *Qua regitur vos, qui de matrimonio principaliter cognovistis, & de dote (que est causa incidens) accessoriè cognoscere voluistis, & sententialiter desinare, mandamus, &c.*

Præter hæc not. i. quoties matrimonium ex licita causa separatur (puta, propter impedimentum canonicum, quod subesse ignorabant contrahentes) dotem omnino restituendam esse, per *c. Mulieres. 1. b. t.* ibi: *Mulieres, cum pro aliqua licita causa à propriis viris fuerint separata, totam dotem precipimus sibi reddi.*

Dices: hunc textum duntaxat loqui de casu, quo mulieres à propriis viris separantur ex licita causa; ergo, ubi propter latens impedimentum, postea compertum, separantur, dos reddenda non est. Gloss. in casu, & Abbas *ibid.* exponunt ly, à propriis Viris, etiam de putativis; sed hanc expositionem, licet in re veram, congruere litteræ, negat Pirhing *de donationibus inter Virum, n. 26.* Verum, cum dos constituatur ad onera matrimonii sustinenda, ubi hoc de se nullum est, licet existimaretur verum ex ignorantia latentis impedimenti, eo soluto nullitatis declaratione, etiam in præsentî casu restituenda est; unde ex materia substracta ly à propriis Viris, rectè exponitur etiam de propriis, ex communi existimatione.

Not. 2. quando mulieri soluto matrimonio dos reddenda est, & vir illi negat reliqua bona, seu lucra, quæ constante matrimonio communiter acquisita sunt utrique conjugi, horum quoque dimidium Uxori apud Judicem à marito exigenti, hujus ministerio adjudicandum esse; sic Urbanus III. in *c. significavit. 2. de donationib. inter Virum*, ibi: *ideoque mandamus,*

damus, quatenus, si ita est, & non est aliud, quod obstat, ipsum ad restitutionem dotis, & divisionem eorum, quæ olim communiter habuerunt, districtè Eccles. compellatis.

1798. Not 3. ex hoc textu deduci, quod, etsi causa dotis in se sit merè secularis; adeoque, cum de illa principaliter agitur, cognitionem causæ ad Judicem Laicum pertinere; incidentet tamen, & accessorie Judicem Ecclesiasticum de illa cognoscere posse; id, quod confirmari potest ex c. De prudentia. 3. eod. ibi Clemens III. de prudentia vestra, inquit, miramur, quod, cum vobis causam matrimonii, quæ vertebatur inter H. & M., commissemus terminandam, & vos consanguinitatem inter eos invenientes, sententiam divortii tulissetis: de dote, quam à viro mulier repetebat, quidquam statuere distulistis. Quia igitur vos, qui de matrimonio principaliter cognoscere voluistis, & sententia literè definire: mandamus, quatenus prædictum H. monitione præmissa cogatis, ut prædictæ M. totam dotem (sicut Canonicum fuerit) restituere non moretur.

1799. Sed dices: in c. Causam, quæ. 7. qui filii sint legitimi, aliud esse. Nam cum evenisset causa legitimorum natalium, principaliter acta coram Judice Ecclesiastico, & eâ occasione accessisset etiam causa de restituendis terris, quibus altera pars litigantium fuerat spoliata, Alexander III. rescripsit: Nos attendentes, quod ad Regem pervinet, non ad Ecclesiam, de talibus possessionibus judicare, ne videamur juri Regis Anglorum detrabere, qui ipsarum judicium ad se asserit pertinere. Erarerrantitati vestræ mandamus, quatenus Regi possessionum judicium relinquentes; de causa principali (videlicet, utrum mater prædicti R. de legitimo sit matrimonio nata) plenius cognoscatis, & causam hujusmodi terminetis, licet incongruum videatur, ut matrimonium genitricis præfati R. impetatur, quod eâ vivente non fuit (ut dicitur) impetitur. Ex quo textu, in rubrica hujus c. dicitur: de causa civili inter Laicos, non cognoscere Ecclesiam; licet incidat, cum causa spiritualis principaliter agitur coram Ecclesiastico Judice, ut erat in præfati casu; ergo idem dicendum erit de causa dotis.

Tom. 17.

Ante resolut. not. 1. causam dotis 1800. esse dependentem à valore, vel nullitate matrimonii. Nam ubi matrimonium in re nullum est, dominium dotis non fuit translatum in maritum; hinc adeo conjuncta est matrimonio, ut sine hoc dos consistere non possit, L. 3. ff. de jure dot. adeoque non esse proprie incidentem, quasi ipsa ad decidendam causam principalem esset necessaria; licet definiri non possit sine respectu ad matrimonium, de quo cognoscere proprie pertinet ad solum Judicem Ecclesiasticum; secus autem est de causa statûs; nam sine hac quæstio principalis de hæreditate v. g. non potest decidi, nisi prius resolvatur quæstio statûs, num sit, vel non sit legitimus, qui ab hæreditate defectu natalium repellitur; quo posito:

Resp. in cit. c. causam, principali- 1801. ter actum esse de dictis possessionibus; & incidenter de causa natalium. Unde, licet in dato casu causa incidens prius resolvi debuerit ab Ecclesiastico Judice (cujus est cognoscere de valore matrimonii in ordine ad legitimitatem natorum ex tali matrimonio controverso) quia tamen causa principalis erat temporalis, meritò remittendam fuisse ad Judicem secularem; licet, in re declarata matrimonii legitimitate, consequenter etiam, saltem indirectè, decisa maneat causa illarum possessionum, impugnata ex eo, quod hæres eorum non haberet natales legitimos: at in nostro casu, ubi principaliter cognoscitur de matrimonio, causa dotis non est incidens; ergo.

Aliud est, si agatur principaliter de 1802. causa dotis, non propterea quod matrimonium esset nullum; sed ex eo v. g. quod Vir bona dissipet, aut vergat ad inopiam, vel mortuus est; nam tunc regulariter causæ cognitio pertinet ad Judicem secularem; si autem in tali casu incidat causa matrimonii (an scilicet dos restituenda sit, quia matrimonium nullum fuit) cognitâ causâ incidente à Judice Ecclesiastico, causa dotis pariter remittitur ad Judicem secularem; esto in re, factâ decisione causæ incidentis, de nullitate matrimonii, etiam principalis causa de restituenda dote, soluto matrimonio, decisa maneat.

LII

Not.

1803. Not. 4. Viro ad inopiam vergenti tradendam esse dotem promissam, & nondum solutam, præstitâ tamen cautione ex *c. per vestras. 7. de donationib. inter Virum, Sc.* secus, si cavere non possit, aut nolit. Quare Vir non potest Uxorem repellere à sua cohabitatione hoc titulo, quòd ipsi ad inopiam vergenti, dos promissa, non solvatur; jus enim cohabitandi nascitur jure naturali ex ipso contractu conjugali, sicut obligatio reddendi debitum, ut docet Sanchez, *lib. 9. matr. D. 5. num. 17.* & alii; aliàs etiam, præcisè ex non solutâ dote, posset Uxori petenti negare debitum; quod tamen dici non potest.

1804. Cæterùm Uxor licitè repetit dotem Viro etiam citra culpam vergente ad inopiam; ut deducitur ex *cit. c. per vestras;* & *L. si constante. 24. ff. solut. matrim.* vel cum incipit dissipare bona sua. *L. ubi adhuc. 29. C. de jure dotium;* nec tantum repetere solutam; sed excipere etiam, contra illum exigentem dotem nondum solutam, jure sic disponente ex justo metu, ne in ejusmodi casibus etiam dos dissipetur, aut consumatur: aliud tamen est præstitâ cautione, ut colligitur ex *textu c. per vestras:* ibi: *isq; eam, quam posset, cautionem præstat.*

Verùm, hæc verba solùm accipe in casu, quo non potest sufficientem; nam tali casu sufficit præstari aliquam; aut, si nec hoc, non ipsi, sed tertio cuidam dos consignetur, à quo lucrum dotis re-

cipiat salvâ substantia; cujus rationem dat Pontifex: *cum satis possit modicum dotis credi, cui corpus Uxoris est creditum;* & paulo post: *vel saltem ut alicui mercatori dos committatur, & Vir interim partem honesti lucri ex illa percipiat pro sustinendis matrimonii oneribus;* ne occasione dotis detentæ, Uxor dimissa à Viro, vel etiam Vir eam dimittens, reatum adulterii incurrat.

Not. 5. ex dicto *c. per vestras,* non rectè deduci, quòd Vir possit Uxorem repellere à sua cohabitatione, si dos promissa non solvatur; nam cit. loco Pontifex solùm respondit ad principalem questionem, an suppositâ expulsionè Uxoris ob dotem non solutam sive justam, sive injustam, dos solvenda sit? & respondit, solvendam cautione præstitâ, nihil definiens circa qualitatè factæ expulsionis; cum mulier de hac nihil proposuerit; cæteroquin omnino, ante omnia restituenda, si contra virum egisset, petendo sibi cohabitationem conjugalem restitui. Aliud igitur est, quòd Vir non solutâ dote possit Uxori negare cohabitationem; aliud, alimenta, horum jus habet mulier ex dote præstitâ; illius, ex vinculo conjugali societatis vitæ ad proles generationem, ac decentem educationem, mutuamque obsequia.

